

¿Una llei al servici de l'home?

Fa uns dies, el consell de ministres va deixar en suspens part de l'articulat de la Llei d'Arrendaments Històrics valencians. La cosa no té més transcendència, segons l'advocat Josep Zaragoza, però les possibles interpretacions poden afectar de forma greu l'Estatut d'Autonomia i les Corts valencianes.

Miquel Alberola

Amb data del 18 de desembre de 1986, el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana* va publicar, en una disposició de la Presidència, la Llei d'Arrendaments Històrics valencians. Això, com a conseqüència directa, primer, de l'article 149,1, regla vuitena,

Josep Zaragoza: «Els arrendataris només estan pels seus interessos».

de la Constitució, i, després, de l'article 31.2 de l'Estatut d'Autonomia valenciana, el qual atribueix a la Generalitat valenciana la competència exclusiva per a la «conservació, la modificació i el desenvolupament del dret civil valenciana». Aquesta llei va obtenir el vot favorable de la majoria dels diputats de les Corts valencianes, llevat del vot contrari d'Unión Valenciana, agrupació política que recollia el sentir dels propietaris.

La setmana anterior a la celebració de les festes de Sant Josep, el Consell de Ministres va decidir la impugnació d'una part de l'articulat, ja que determinats aspectes de la llei penetraven el marc competencial estatal. Els punts

concrets al·ludien al dret processal, a la jurisdicció contenciós administratiu per a la resolució dels conflictes ocasionats —és el cas de l'article segon—, i a la sol·licitud d'exempció del règim general a la Ley de Arrendamientos Rústicos del 31 de desembre de 1980 —pel que fa a la disposició transitòria. Consultat Josep Zaragoza, l'habitual advocat dels arrendataris, sobre les conseqüències de la decisió del govern espanyol, ens ha declarat que la suspensió cautelar dels articles afectats «no varia substancialment el text legislatiu original. No obstant això, a Madrid volien tombar tota la llei perquè,

segons ells, la promulgació d'aquest text significava retornar a l'Edat mitjana: no era una llei progressista. En poques paraules: a Madrid no volen saber res dels nacionalismes».

«La llei —continua Zaragoza— és un cas típic de nacionalisme perquè el nacionalisme, contràriament a les tesis de Mollà i Mira i tots aquests que escriuen, no és una forma de defensar uns interessos, ni es tracta dels comportaments estranys d'un poble. El nacionalisme és un canvi total de la persona, un canvi de mentalitat, i ací es veu el problema. L'article primer de la Llei diu que el seu objecte és regu-

Més pressions al govern valencià

Lluís Iborra

Un acord pres pel Consell de Ministres del govern espanyol impactava la reunió del Consell de la Generalitat valenciana del passat 17 de març: s'havia pres la decisió, temuda a València, d'impugnar davant del Tribunal Constitucional la Llei d'Arrendaments Històrics Valencians del conseller Font de Mora.

La llei, prevista en el programa electoral del PSPV-PSOE a les darreres eleccions autonòmiques, ordenava el reconeixement de les peculiaritats de les antigues formes d'arrendament de la terra al País Valencià, on, encara avui, aquestes formes de relació entre la propietat i el treball són en vigor i tenen una repercussió bastant notable.

Fonamentalment la llei pretenia protegir la continuïtat de les explotacions agràries i els interessos dels

arrendataris amenaçats d'expulsió sense quasi indemnització de les seues terres, a causa de la creixent especulació. En definitiva, es tractava d'una llei amb un contingut bastant progressista i que, al mateix temps, iniciava la recuperació del dret valencià, suprimint d'ençà del Decret de Nova Planta.

De feia temps, sembla que l'aparell del PSPV coneixia la intenció de les altes esferes del PSOE d'atacar aquesta iniciativa legislativa valenciana, però confiaven que l'ampli consens que va obtenir aquesta llei quan fou votada al Parlament valencià —l'aprovaren tots els grups, tret d'Unión Valenciana— impediria el recurs del govern espanyol.

¿I quina cosa sobtava tant el consell de ministres per arribar a desautoritzar els socialistes valencians, membres del mateix partit, sobretot a les portes d'una consulta electoral? Més lògic hauria estat recórrer la Llei de Reforma Agrària d'Andalusia, malifeta legislativa que no acontenta ningú. ¿Per què a Andalusia no i al País Valencià sí? ¿Que passa aquí, doncs?

Potser una explicació escalent seria que a Madrid preocupa en certa mida el camí que està seguint el govern valencià, un tant llunyà al que voldrien allà; és a dir, no anar més enllà d'una aparent i lleugera descentralització, més de cara a crear la il·lusió d'autonomia que a propiciar la creació d'un espai de poder propi dels valencians. Andalusia no fa massa por al poder central, per molt de PSA que hi puga haver. Ara, el cas del País Valencià és diferent.

No és difícil trobar-se als corredors dels ministeris madrilenys expressions prou indicatives del que allà pensen

dels valencians, com per exemple: «No en teníem prou amb bascos i catalans, que ara ens faltaven aquests!».

Certament, si el País Valencià anés adquirint el pes polític que li pertoca per la seua importància econòmica i demogràfica, trastocaria bastant el joc de poder actualment imposat pel govern central a les nacionalitats històriques, sobretot al Principat i Euskadi. I això és una possibilitat que no fa gens de gràcia a les esferes de poder de Madrid.

El fet és que, en poc de temps, s'ha anat bastint gradualment al País Valencià una estructura de govern amb òrgans i institucions amb una sèrie d'iniciatives que a la llarga poden afectar bastant la idea actual que a Madrid hi ha sobre qüestions com «espiritu nacional», sobirania, etc.

¿Cóm ha caigut a Madrid la creació de l'Impiva de Segundo Bru, de l'Institut Valencià de Cooperativisme Agrari, la posició de Font de Mora contra Endesa o que Ciscar solucionàs el conflicte dels estudiants valencians abans que el ministre Maravall es dignàs a baixar a discutir fins que l'assumpte ja cremava? ¿Per què paralitzen des de Madrid la creació de la Televisió Valenciana?

Això, a banda d'altres enfrontaments soterrats poc coneguts per l'opinió pública; per la pertinença al mateix partit de les parts litigants.

La recuperació del dret valencià i d'un govern propi no fa massa goig a Madrid, acostumats de fa tants anys a tutelar i administrar la «perifèria». Més encara, inclosos ja en la Comunitat Europea, o siga en una previsible entitat supranacional per a actuar en la qual no cal cap «protecció». □

lar els arrendaments històrics constituïts des de temps immemorial i regits pel «costum», però no diu quin és el costum. Això vol dir que la llei ha d'omplir-se de contingut i això implica un canvi de mentalitat. Des d'aquesta perspectiva, la llei suposa un xec en blanc i per aquesta raó volien impugnar-la tota a Madrid».

Aquesta llei, encara que no és la que el sector arrendatari pretenia, compta

amb el beneplàcit resignat de l'Associació d'Arrendataris Valencians, ja que els és més favorable que els anteriors. «Els arrendataris —analitza Josep Zaragoza—, ben mirat, tampoc no volen saber-ne res, només volen defensar els seus interessos. Generalment, el valencià és així: si li convé una llei valenciana, la pren; i si no, la vol madrilenya. El valencià no és que siga «meninfot»: és interessat i passa de tot. No

entenent que amb la llei s'ha fet un pas molt important i que potser serà l'últim, perquè ens ho estan tombant tot. Molts d'ells em telefonen per preguntar-me quants diners trauran, però ningú no em parla de «nacionalisme», d'una llei que cal respectar perquè es sustenta en el costum valencià. En aquest sentit, els arrendataris són igual que els amos: només s'interessen pels diners, i la llei és molt més important que els camps i que els diners, és un problema molt humà».

Encara que des de l'administració autònoma s'esperava que la Llei tardaria almenys un parell d'anys a entrar en els jutjats, l'advocat Zaragoza, aprofitant un assumpte en litigi anterior a la promulgació de la llei, hi ha basat una apel·lació pendent de vista. «De seguida —fa ell— vaig veure l'ocasió d'emparar-m'hi i, en conseqüència, vaig formular el recurs. Ara bé, en aquesta pròxima vista pot haver problemes d'interpretació de la llei perquè els jutges que tenim són partidaris de les normes napoleòniques, segons les quals, les lleis eren dictades per les corts i els homes hi quedaven subjectes: la norma imperava. Contràriament, a Anglaterra l'home no està subjecte a les lleis: l'home les fa, i d'aquí naix el costum. Això és un canvi radical de mentalitat perquè no es tracta de defensar uns interessos, sinó d'una mentalitat nova: la mentalitat jacobina és substituïda per la del costum».

«La llei —segueix el lletrat—, quan al·ludeix al «costum valencià», no l'especifica perquè sobreentén que és aquell que fan els homes del País Valencià. I això, de cara a Madrid, és «abertzalisme». I l'abertzalisme no consisteix a anar contra el govern central sinó en un canvi de forma de pensar. Les persones estem per damunt de les lleis i no volem dictadures ni «democràcia» equivalent a dictadura si ens

vol imposar una llei. Els costums, com també la llei, recolzen en el Parlament, recolzen en unes actituds i en la justícia que tracta benèvolament i ajuda a la convivència humana, social. Clar, de tenir una justícia que aplica fredament una llei, a tenir-ne una que respecta la personalitat i després crea la norma de conducta, és un canvi de 180 graus: això és nacionalisme. Respectar els homes per damunt la llei, això és la pau. Això és el que jo interprete en la Llei d'Arrendaments».

Les diverses interpretacions del text que ha de legislar les relacions contractuals del camp valencià, origen d'interminables conflictes de totes les intensitats en els dos últims segles, pot conduir a una situació límit —inusual, si més no— en la pròxima vista del cas que defensa Zaragoza. «Jo estic contra la paret —diu l'advocat— perquè tinc davant uns jutges de mentalitat jacobina, centralista i de «si vostè la fa, la paga». Si els jutges adopten aquesta posició i obvien la normativa del costum, poden incórrer en prevaricació, poden dictar conscientment una sentència injusta, perquè hi ha un Estatut d'Autonomia que diu que el «Dret Valencià» està per damunt del dret estatal. I si hi ha una llei que diu que el «Dret Valencià» es basa en el costum, la Llei d'Arrendaments està al servici del poble».

«Això —incideix Zaragoza— implica uns canvis totals perquè si, posem per cas, un senyor va comprar fa 70 anys un camp a un tercer, lliure de càrregues i gravàmens, pensant que allò era un arrendament «castellà», ara no poden tirar-lo. Els arrendaments, diu el jutge, no poden passar de dues generacions perquè si no, adquireixen caràcter de perpetuïtat, però és que l'arrendament de terres, segons el costum, era «per a tostemps». El plantejament de la llei és tornar al comença-

ment, als nostres Furs, on el costum era la base i la llei estava al servei de l'home. Això, clar, per a Madrid és inadmissible: els castellans, generalment, són dictatorials en democràcia i en dictadura. I, d'altra banda, els valencians, els seus representants, només pensen a fer-se rics i que a Madrid els puguen sentir: tenir la veu a Madrid, i no sé per a què. Només volen defensar els seus interessos, que facen un sindicat, però que no parlen de nacionalisme».

«Són les conseqüències —matisa Josep Zaragoza— que genera un partit que ací diu una cosa i a Madrid en fa una altra: estan jugant a dues baralles. I jo, he de dir-ho, l'apel·lació que vull fer no és contra els arrendataris ni contra els amos de les terres: és contra les Corts valencianes i l'Estatut d'Autonomia, perquè açò o no aprofita per a res o que m'ho demostren. Si la Llei d'Arrendaments, com ja he repetit, remet al costum i l'Estatut diu que el dret valencià —que és on hi ha integrat el costum— ha de prevaler el dret estatal, tenim raó. Si no, açò és una falla que han muntat ací. I l'Estatut ho diu ben clar en l'article 27 i és una llei orgànica».

Així les coses, la Llei d'Arrendaments Històrics valencians pot posar al descobert la ineficàcia tant de les Corts valencianes com de l'Estatut d'Autonomia, i a més, la possible prevaricació dels Jutges. Ara bé, ¿té suficient fetge un advocat «contra la paret» per a formular-ne la denúncia i enfrontar-se a tot l'«aparato»? ¿Què pot passar? ¿Quines poden ser les represàlies? Evidentment, haurem d'esperar al dia de la vista. Però, per damunt de tot —arrendataris, propietaris, jutges i polítics—, hi ha —hauria d'haver-hi en una etapa de compromís democràtic— el deure social d'assumir que la llei està al servici de l'home. □

L'editorial Tres i Quatre us convida a la presentació dels llibres: «La Bíblia Valenciana», «És l'hora de plegar», i «Un crim al Paralelo», de Rafael Tasis, el primer autor català de novel·la policíaca.

La presentació, que anirà a càrrec d'Andreu Martín, tindrà lloc el dia 9 d'abril —dijous—, a les vint hores, al cafè de l'Òpera, Rambla dels Caputxins, 74, de Barcelona.

EDITORIAL TRES I QUATRE

